

La façana de la catedral

La setmana passada, l'alcalde de Tortosa va donar compte del desplegament del Pla d'Acció Municipal que s'havia marcat l'actual govern en prendre'n possessió fa tres anys. Amb independència de la diferent valoració que uns i altres n'han fet sobre l'estat d'execució, l'alcalde va anunciar un pla especial per al centre històric que permetrà desencallar el projecte de construcció d'una plaça davant de la façana de la catedral.

Josep Bayerri Raga

La primera vegada que vaig veure la imatge de la façana de la catedral de Tortosa mirant al riu va ser el 1959. Aquell any es va celebrar a Tortosa un certamen tècnic i literari, amb jocs florals inclosos. Un dels treballs premiats feia esment al projecte urbanístic de Tortosa i el seu autor, l'arquitecte Federico Llorca, proposava enderrocar les cases de davant de la catedral –aleshores, totes habitades, algunes per famílies significatives de la ciutat– i urbanitzar-hi una plaça fins al riu. Feia pocs anys que s'havia obert el carrer per la cara posterior de les cases, entre les quals hi havia el palau del Bisbe i la casa de la Duana, dins el llot de l'Ebre, a base d'abocar-hi tones de pedra i enderrocs. Aquesta obra, realitzada entre el 1946 i el 1949, va permetre la connexió viària del centre de Tortosa amb Remolins, Bitem i Tivenys, abans limitat a l'estretor

dels carrers de la Ciutat i Croera.

Llorca, amb qui vaig tindre una llarga relació professional, defensava la tesi que, en el segle XIX, moltes catedrals havien obert places davant de la seua façana principal. Quan foren construïdes a l'Edat Mitjana, les catedrals estaven envoltades de carrers estrets i cases de dos alçades o tres. L'important, segons la litúrgia de l'època, era que les catedrals guanyessin en alçada a tota la trama urbana, atansant-se al cel, i que fossen visibles arreu. La façana imitava poc i, en molts casos, estava per construir o per acabar. Al paviment de la plaça de davant de Notre Dame, a París, per exemple, hi ha dibuixats els carrers que en tancaven l'espai. A Barcelona, la façana i la plaça de davant de la seu són de fa poc més d'un segle. Girona, Tarragona o Vic tenen grans places davant de les seues basíliques; en aquest darrer cas, enderrocant una església romànica, els fonaments de la

qual es dibuixen al paviment de la plaça. De la proposta de Llorca, no se'n va parlar més, però va quedar en el subconscient popular.

Vint anys després, arran de les primeres propostes per revisar el Pla d'Ordenació Urbanística del 1964 i els debats en el marc del Congrés de Cultura Catalana (1977), el tema ressuscità. Arquitectes com Manel Ribas, entre d'altres, consideraven que la façana barroca de la catedral s'havia bastit tenint en compte que davant hi havia cases i n'hi hauria d'haver sempre. En aquest sentit, consideraven que la disposició de l'espai davant de l'església, ample des del palau per estretir-se a Santa Anna, s'atenia a una visió lateral de la façana, cosa que li donava solemnitat i prestança. El 1980, acompanyant Alexandre Cirici Pellicer en una visita a la ciutat, li vaig comentar el tema i em va dir que una visió de la façana inacabada des de l'altra banda de riu no trencaria la línea-

L'Ajuntament –i sembla que la majoria de tortosins– voldria que la façana de la catedral pogués ser vista des de l'altra vora de riu.

litat d'alçades de les cases ni en crearia una visió desencertada. Per cert, cal fer esment de la imatge grotesca que ha aparegut darrerament d'una imaginària façana acabada amb torres, obra del tot impossible per raons purament estructurals, ja que l'actual façana no podria suportar el pes de la nova estructura. Senzillament, es col·lapsaria.

El tema de si cal bastir o no una plaça davant de la façana de la catedral continua viu, amb l'afegit d'interessos particulars i l'agror de confrontacions no sempre encertades. I vostè què en pensa?, em preguntaran. No ho sé!. Al nostre país, tothom entén d'art, d'ar-

quitectura, d'urbanisme, d'obres, i... de futbol. Per tant, més enllà d'una prudent resposta jesuítica com la del papa Bergoglio dient que és un tema delicat que cal agafar amb pinces, penso que cal mullar-se. El millor seria fer una consulta. Que opine el poble de Tortosa si vol o no vol plaça i, de passada, si cal enderrocar o no el monument del mig del riu. Això, si el president Rajoy i la diputada Camacho no ens envien el sèptim de cavalleria (avui, tanquetes de la Guàrdia Civil) per impedir la votació, que, per a ells, l'únic important és que no es vote si preveuen que no els ha de sortir bé. ■